

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

Ma'ruza ishleri bo'yicha prorektor

A.A.Elmuurodov

«__» avgust 2024 yil

**DORIVOR O'SIMLIK RESURSLARI VA MUHOFAZASI
FANI BO'YICHA**

SILLABUS

(Magistratura mutaxassisligi uchun)

Bilim sohasi:	800000 – Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va vetenariya
Ta'lim sohasi:	810000 – Qishloq xo'jaligi
Mutaxassislik:	70811101- Dorivor o'simliklarni yetishtirish va qayta ishlash texnologiyasi

Modul / FAN SILLABUSI
Biotexnologiya fakulteti
70811101 – Dorivor o'simliklar yetishtirish va
qayta ishlash texnologiyasi ta'lim yo'nalishi

Fan nomi:	Dorivor o'simlik resurslari va muxofazasi
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	DO'RM1304
Yil:	2
Semestr:	3
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	120
Ma'ruza	30
Amaliy mashg'ulotlar	30
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	60
Kredit miqdori:	6
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)	
FM1	Magistr mutaxassislari O'zbekiston sharoitida ziravor va xushbo'y o'simliklarni yetishtirish texnologiyasiga doir nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Botanika
2.	Dorivor o'simliklar biologiyasi va ekologiyasi
3.	Dorivor o'simliklar yetishtirish texnologiyasi

Ta'lim natijalari (TN)	
	<i>Bilimlar jihatidan:</i>
TN1	Dorivor o'simlik resurslari va muxofazasi fani bo'yicha magistr mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi;
TN2	Mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) haqida tasavvurga ega bo'lishi;

- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.
- **g) quyidagi hollarda talabanning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baxo bilan baholanishi mumkin:**
  - fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik korilmagan bo'lsa;
  - fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
  - fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
  - fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
  - fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
  - fanni bilmasa.

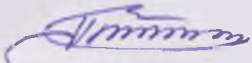
Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

Mualliflar:	M.X.Begmatova – SamDVMChBU, “Biologiya, ekologiya va dorivor o'simliklar” kafedrasini mudiri, b.f.f.d. (PhD). M.Q.Eshmurodova - SamDVMChBU, “Biologiya, ekologiya va dorivor o'simliklar” kafedrasini katta o'qituvchisi, q.x.f.f.d (PhD).
E-mail:	Maloxat begmatova @ mail.ru
Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti “Biologiya, ekologiya va dorivor o'simliklar” kafedrasini
Taqrizchilar:	Taqrizchilar: 1. X.H.Jalov – Sharof Rashidov nomidagi SamDU Botanika kafedrasini mudiri, dotsent b.f.f.d (PhD). 2. Y.Sh.Tashpulatov – Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar instituti dotsenti, b.f.f.d PhD

Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashning 2024 yil 29 avgustdagi 1- sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

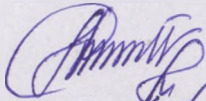
Mazkur Sillabus “Biologiya, ekologiya va dorivor o'simliklar” kafedrasining 2024 yil 26 avgustdagi 1-sonli yig'ilishi bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i

R. Ro'ziqulov

Fakultet dekani

A. Nurniyozov

Kafedra mudiri

M. Begmatova

Tuzuvchilar

M. Begmatova

M. Eshmurodova

	milliy bazasi. 3.htr: //WWW. kurdyumov. ru/plodorodie/folkner/folk03.php 4.htr://eslovar.ru/66259/ 5.htr: //WWW.doco.ru/?pq74180
--	---

Talabaning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-xuquqiy xujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa;

b) 4 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushingan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirisida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.

v) 3 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilmas;

TN3	Magistrlar fan bo'yicha tajribalarni rejalashtirish va tashkil etish, olingan natijalarni tahlil qilish haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN4	Dorivor o'simliklarning amaliy ahamiyatga ega bo'lgan uslublarini qo'llay olish haqida bilishi kerak;
Ko'nikmalar jihatidan:	
TN5	Dorivor o'simlik resurslari va muxofazasi fanini o'rganish jarayonida umumiy biologik dunyoqarashni kengaytirish bilan birga kelajakda kasbiy amaliyotda zarur bo'lgan bilimlarni qo'llay oladi;
TN6	Dorivor o'simliklari hom-ashyosi tayyorlanganidan so'ng ularni yig'a oladi;
TN7	Xalq tabobati va rasmiy tabobatda qo'llanilayotgan dorivor o'simliklarni, dorivor o'simliklarning biokimyoviy tarkibini; urug'larni saqlashga baho bera oladi;
TN8	Mahalliy dorivor o'simliklarni ajrata olish, O'zR "Qizil kitob"ga kiritilgan dorivor o'simliklarni bilish, O'zbekistonda dorivor o'simliklar xom-ashyosini ishlab chiqarishdagi ahamiyati va o'rni, o'rmon dorivor o'simliklar hom-ashyosi yig'ilgandan so'ng, ularning quritish, oldingi mutaxassislar tomonidan amalga oshirilgan ishlar ko'lamini haqida bilimlar darajasini amaliyotda qo'llay biladi;

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	Dorivor o'simliklarning inson faoliyatidagi ahamiyati
M2	Dorivor o'simliklarni resurssunosligi. Asosiy geobotanik va resurssunoslik atamaları.
M3	O'zbekiston florası bioxilma-xilligi
M4	O'simliklar jamoasi, ularning geografik tarqalishi va tarixiy rayonlar
M5	Yangi istiqbolli dorivor o'simliklarni izlab topish usullari.
M6	Dorivor o'simliklarni zahirasi ni izlab topish, xaritaga belgilash, hosildorligi va tiklash davrini aniqlash
M7	Dorivor o'simliklarni muhofaza qilish va ularni resurslaridan oqilona foydalanish.
M8	O'zbekistonning tabiiy qo'riqxonaları
M9	Dorivor o'simliklardan oqilona foydalanishning nazariy va amaliy asoslari.
M10	Tabiatda yo'qolib va kamayib ketayotgan noyob dorivor o'simliklar, ularni madaniylashtirish istiqbollari
M11	Tabiatda yo'qolib va kamayib ketayotgan noyob dorivor o'simliklarni madaniylashtirish istiqbollari
M12	Farmasevtika sanoati uchun tayyorlanadigan dorivor o'simliklar

M13	O'zbekistonning istiqbolli dorivor o'simliklari
M14	O'zbekistonning istiqbolli dorivor o'simliklari o'simliklarini madaniylashtirish.
M15	Vitaminli dorivor o'simliklar turlari va ularning resurslari va ularni resurslaridan oqilona foydalanish.
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulotlar (A)	
A1	Dorivor o'simlik resursshunosligi faniga kirish.
A2	O'zbekistonning tabiiy rayonlarga bo'linishi.
A3	O'simlik qoplaminig zonalarga bo'linish prinsipi.
A4	Floristik izlanishlar amaliy asoslari
A5	Geobotanik izlanishlar amaliy asoslari
A6	Resursshunoslik izlanishlar amaliy asoslari.
A7	Dorivor o'simliklarni kartografiyasi haqida umumiy tushincha (xaritaga belgilash usllari).
A8	Dorivor o'simliklarni kartografiyasi haqida umumiy tushincha (xaritaga belgilash usllari).
A9	Dorivor o'simlik zahirasini aniqlash usullari (hisoblash maydonchalari usuli)
A10	Dorivor o'simlik zahirasini aniqlash usullari (hisoblash maydonchalari usuli)
A11	Dorivor o'simlik maxsulotlarini yillik miqdorini rejalashtirish va xisoblash
A12	Dorivor o'simlik maxsulotlarini yillik miqdorini rejalashtirish va xisoblash
A13	Dorivor o'simliklarni muhofaza qilish omillari.
A14	Dorivor o'simliklarni resurslaridan oqilona foydalanish.
A15	O'zbekiston milliy bog'larini shakllantirish

Mustaqil ta'lim (MT)		
1.	Tog' rayhon zaxiralari va aniqlash usullari	4
2.	Kiyik o'ti zaxiralari	4
3.	Dorivor bo'yomodaron va uning tarqalishi	4
4.	Do'lana turlari va uning areali	4
5.	Chotqol tizma tog'lari dorivor o'simliklari resurslari va muhofaza choralari	4
6.	Xisor tog'lari dorivor o'simliklari resurslari va muhofaza choralari	4
7.	Qizil qum cho'llari dorivor o'simliklari resurslari va muhofaza choralari	4
8.	Zomin tog'lari dorivor o'simliklari resurslari va muhofaza choralari	4
9.	Milliy bog'lar va ularning amaliy ahamiyati.	4
10.	O'zbekiston ziravor o'simliklari va muhofaza choralari	4
11.	Nurota tog' tizmasi dorivor o'simliklari	4

12.	Efir moyli dorivor o'simlik turlari va muhofazasi	4
13.	Vitaminli dorivor o'simliklar turlari va ularning resurslari	4
14.	Na'matak turlari va uning zaxiralari	4
15.	Chakanda areali va zaxiralari.	2
16.	Zirk areali va zaxirasi	2
Jami:		60

Asosiy adabiyotlar		
1.	M.X.Begmatova, A.A.Elmuurodov, Sh.Sh.Shernazarov, A.A. Nurniyozov. Dorivor o'simliklar yetishtirish texnologiyasi.amaliy mashg'ulotlar uchun "O'quv qo'llanma" Toshkent-2023. 208 bet.	
2.	2.A.Эргашев, У.Ахмедов, А.Абзалов, М.Юлчиева, А.Маматкаримов. Доривор ўсимликларни етиштириш технологияси фанидан амалий машғулотлар "Ўқув қўлланма" Тошкент-2009. 132 бет.	
3.	Э.Т. Ахмедов, Э.Т. Бердиев. Доривор ўсимликлари етиштириш технологияси (ўқув қўлланма). - Тошкент, ЎзР ФА Минитипографияси, 2017, 252 бет	
4.	Ўзбекистон Республикасининг Қизил китоби 1 том. Тошкент-2019, 356 бет.	
Qo'shimcha adabiyotlar		
1.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.	
2.	Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.	
3.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.	
4.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.	
5.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.	
6.	O'zbekiston Respublikasi hududida ekish uchun tavsiya etilgan qishloq xo'jaligi ekinlari davlat reyestri. T., 2014.	
7.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.	
Internet saytlar		
1. www.gov.uz -O'zbekiston Respublikasi xukumat portali		
2. www.lex.uz - O'zbekistoon Respublikasi Qonun xujjatlari ma'lumotlari		